

The Development of a Participatory Educational Management Model to Enhance Active Learning Management of Teachers at Ban Nong Aek School, Mukdahan Primary Educational Service Area Office

Parinya Boonlom^{1*}

1 Ban Nong Aek School, under the Office of Mukdahan Primary Educational Service Area.

** Corresponding author. E-mail: herolategame@gmail.com*

Abstract

This research is a Research and Development (R&D) study with the following objectives: 1) To study the current conditions and guidelines for developing a participatory educational management model to enhance active learning management of teachers at Ban Nong Aek School, under the Mukdahan Primary Educational Service Area Office; 2) To develop the participatory educational management model; 3) To implement the model; and 4) To evaluate the participatory educational management model. The sample group consisted of 10 teachers, 7 members of the Basic Education School Committee, and 77 parents, totaling 94 participants selected through purposive sampling. The research instruments included a questionnaire, interview form, in-depth interview record, performance evaluation form, active learning management evaluation form, and satisfaction questionnaire. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The research findings revealed that: 1) The current conditions of participatory educational management and teachers' active learning management were at a moderate level. 2) The Participatory Educational Management Model (PICSS 5S Model) comprised six main components: (1) Principles and concepts, (2) Objectives, (3) Systems and mechanisms, (4) Operational methods consisting of five steps-participation in planning, participation in decision-making, participation in implementation, participation in utilization, and participation in monitoring and evaluation, (5) Model evaluation, and (6) Success conditions. The experts evaluated the model as highly appropriate and feasible. The implementation results indicated that teachers' performance in both management processes and active learning management was at the highest level. And 4) The model evaluation showed that students' learning achievement increased by 3.12 percent. The model's usefulness, feasibility, appropriateness, and accuracy were all rated at a high level. Moreover, teachers, school committee members, and parents expressed high to highest satisfaction with the model.

Keywords: Participatory Educational Management, Active Learning Management, Teacher Development

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร

ปริญา บุญล้อม^{1*}

1 โรงเรียนบ้านหนองแอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร

* Corresponding author. E-mail: herolategame@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร 2) การพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร 3) ทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม และ 4) ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 10 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 77 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง รวมจำนวน 94 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกสัมภาษณ์เชิงลึก แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน แบบประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูอยู่ในระดับปานกลาง 2) รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม (PICSS 5S Model) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก คือ 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบงานและกลไก 4) วิธีดำเนินงาน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นการมีส่วนร่วมในการวางแผน ขั้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ขั้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ขั้นการมีส่วนร่วมใช้ประโยชน์ และขั้นการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล 5) การประเมินรูปแบบ และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมินว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่าครูมีผลการปฏิบัติงานตามขั้นตอนของกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.12 รูปแบบมีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องอยู่ในระดับมาก และครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

คำสำคัญ : การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, การพัฒนาครู

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ระบบการศึกษาทั่วโลกเผชิญความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม การเรียนรู้จึงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทาง “การเรียนรู้เชิงรุก” (Active Learning) ได้รับการยอมรับในฐานะกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงและการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Prince, 2004) ประเทศไทยให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง ทั้งในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ปรับปรุง 2560) และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ซึ่งกำหนดให้พัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะชีวิตสำหรับศตวรรษที่ 21 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ โรงเรียนจำนวนมากยังประสบข้อจำกัดด้านความเข้าใจของครู ทรัพยากรสนับสนุน และเวลาในการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ชนบท (Tan, 2020; สุภัค หอมสุวรรณ, 2562)

การบริหารจัดการโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างเงื่อนไขให้ครูสามารถดำเนินการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิด “การบริหารแบบมีส่วนร่วม” (Participative Management) ได้รับการยอมรับว่าเป็นกลไกสำคัญในการกระจายอำนาจและเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ (Hoy & Miskel, 2013) การมีส่วนร่วมดังกล่าวช่วยเสริมสร้างความรู้สึกรับผิดชอบ และเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรการศึกษา

แม้จะมีการส่งเสริมแนวทางนี้ผ่านพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แต่การดำเนินงานจริงในโรงเรียนไทยจำนวนมากยังคงรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ผู้บริหาร ขาดระบบหรือรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก ส่งผลให้ครูยังไม่สามารถพัฒนาและขับเคลื่อนการเรียนรู้เชิงรุกได้เต็มศักยภาพ (สุภาพร ศรีรักษา, 2563; พลิสฐ์ วงศ์ศรี, 2561) ซึ่งยังไม่มีการศึกษาเชิงพัฒนา (R&D) ที่ออกแบบ “รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม” ซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเฉพาะในบริบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและบุคลากร

ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งพัฒนา “รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก” โดยคำนึงถึงบริบทจริงของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และชุมชน เพื่อสร้างแนวทางการบริหารที่ใช้ได้จริงและเป็นต้นแบบให้โรงเรียนขนาดเล็กอื่น ๆ สามารถประยุกต์ใช้ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ถือเป็นประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยมีหลักการและแนวคิดที่หลากหลายรองรับ อันสามารถอธิบายได้ ดังนี้

การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Participatory Educational Management) มีรากฐานจากแนวคิดการบริหารเชิงมนุษย์สัมพันธ์ (Human Relation Approach) และการบริหารเชิงพฤติกรรม (Behavioral Approach) ซึ่งมุ่งเน้นให้บุคคลในองค์กรมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน และการประเมินผล (จันทร์ธานี สงวนนาม, 2553; ฉลาด จันทรมบัติ, 2553) การเปิดโอกาสให้ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในลักษณะดังกล่าว ไม่เพียงแต่สร้างความโปร่งใสและความเชื่อมั่น แต่ยังเป็นพลังร่วมที่ทำให้สถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งได้หลายระดับ ตั้งแต่การรับรู้ปัญหา การร่วมวางแผน การลงมือปฏิบัติ การร่วมประเมินผล ไปจนถึงการรับผลประโยชน์ร่วมกัน (จรัส อติวิทยากรณ์, 2553) สิ่งเหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการ ที่เน้นการปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมถูกมองว่าเป็นเงื่อนไขความสำเร็จสำคัญในการบริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติจริง สะท้อนความคิด และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนและครู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560; กมลฉัตร กล่อมอิม, 2562) ครูจึงมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก มากกว่าผู้ถ่ายทอดความรู้โดยตรง ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวคิดพหุปัญญา (Multiple Intelligences) ของการ์ดเนอร์ ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพตามความถนัดเฉพาะด้าน อีกทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ (Constructivism) ที่เชื่อว่าผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (วัชรรา เล่าเรียนดี และคณะ, 2554; กวิสรา อับดุลลาตีฟ, 2564)

นอกจากนี้ การเรียนรู้เชิงรุกยังมีคุณค่าเชิงจิตวิทยาการเรียนรู้ เพราะช่วยให้ผู้เรียนมีความจำระยะยาว ที่คงทนกว่าการเรียนรู้แบบ Passive Learning เนื่องจากเกิดจากการลงมือทำจริงและการใช้กระบวนการคิดขั้นสูง (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ, 2563)

กล่าวโดยสรุป สรุปได้ว่า การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกต่างเป็นแนวทางที่เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ด้านแรกเน้นการรวมพลังผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืน ส่วนด้านหลังมุ่งสร้างประสบการณ์เรียนรู้ที่จะเกิดแก่ผู้เรียน ทั้งสองแนวคิดนี้เมื่อบูรณาการร่วมกัน จะก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่ขับเคลื่อนคุณภาพครูและผู้เรียนในเชิงประจักษ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงานวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนหลักที่ต่อเนื่องกัน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยแต่ละขั้นตอน ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R_1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหาร เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D_1) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R_2) การทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D_2) การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R_1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหาร เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนารูปแบบการบริหาร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และแหล่งข้อมูล

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านหนองแอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร จำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร จำนวน 8 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงเช่นกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

2. แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัย เอกสาร และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากนั้นสร้างแบบสอบถาม 4 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป สภาพการบริหาร 5 ชั้น สภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 5 ด้าน และข้อเสนอแนะ ต่อมาให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 และทดสอบความเชื่อมั่นกับครู 30 คน พบค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ $\alpha=0.91$ แสดงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้สูง

2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการเรียนรู้เชิงรุก จากนั้นออกแบบแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ประเด็นแนวทาง และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง พบค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 แสดงว่าแบบสัมภาษณ์มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามกับครูโรงเรียนบ้านหนองแอก จำนวน 10 คน ได้รับแบบสอบถามคืนครบทุกฉบับ (ร้อยละ 100)

2. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนตามแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น หลังจากได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการจากโรงเรียนเป้าหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) พร้อมแปลผลตามเกณฑ์ระดับความคิดเห็น 5 ระดับ

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา เพื่อสังเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนบ้านหนองแอก

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

2. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

แหล่งข้อมูล

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษาและการวิจัยทางการศึกษา รวมทั้งสิ้น 7 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษาเชี่ยวชาญ 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาเชี่ยวชาญ 3 คน ศิษยานุศิษย์ชำนาญการพิเศษ 1 คน ครูเชี่ยวชาญ 1 คน อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย 1 คน

2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวมีหน้าที่ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และประโยชน์ในการนำรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมไปใช้จริงในทางปฏิบัติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยในขั้นตอนที่ 2 ครั้งนี้ มี 2 ฉบับ ได้แก่

1. แบบบันทึกการสนทนากลุ่มและประเด็นการสนทนากลุ่ม
2. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

1. แบบบันทึกการสนทนากลุ่มและประเด็นการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการศึกษาความหมายและองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งหลักการจัดทำแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม จากนั้นสร้างแบบบันทึกตามองค์ประกอบดังกล่าว และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เมื่อปรับปรุงตามข้อเสนอแนะแล้ว จึงเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ผลการตรวจสอบพบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80–1.00 แสดงว่าแบบบันทึกมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการสนทนากลุ่มเพื่อสรุปองค์ประกอบของรูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม พร้อมหลักการสร้างแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากนั้นสร้างแบบประเมินและให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความ

เที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) หลังปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ จึงเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ผลการตรวจสอบ พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80–1.00 จากนั้นจึงจัดทำแบบประเมินฉบับสมบูรณ์เพื่อให้เก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ยกร่างรูปแบบ โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสังเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัยก่อนหน้า เพื่อกำหนดองค์ประกอบหลักของรูปแบบ ได้แก่ หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบงานและกลไกวิธีดำเนินงาน 5) การประเมินรูปแบบ และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ

2. ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน เพื่อประเมินองค์ประกอบหลักและความเป็นไปได้ ดำเนินการสนทนาเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2567 โดยใช้แบบบันทึกและแบบประเมินเป็นเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการสนทนา จดบันทึก สรุปความคิดเห็น และรวบรวมผลประเมินเพื่อใช้วิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปองค์ประกอบของรูปแบบ

2. ข้อมูลจากแบบประเมิน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) การทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

วัตถุประสงค์

1. ประเมินผลการปฏิบัติงานตามขั้นตอนของกระบวนการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

2. ประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูหลังการใช้รูปแบบเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ครู 10 คน, คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 คน, นักเรียนชั้นอนุบาล 2–ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 109 คน รวม 126 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู 10 คน, คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 คน, ผู้ปกครองนักเรียนชั้นป.1–6 จำนวน 77 คน รวม 94 คน ได้มาโดย Purposive Sampling

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินผลการปฏิบัติงานตามขั้นตอนการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม

2. แบบประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การทดลองใช้รูปแบบดำเนินการระหว่างวันที่ 18 พฤษภาคม 2566 – 20 มีนาคม 2567 โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นการร่วมวางแผน ประชุมชี้แจง ร่วมกำหนดเป้าหมายและจัดทำแผนปฏิบัติการ

2. ขั้นการร่วมตัดสินใจ ร่วมพิจารณาเลือกแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสม

3. ขั้นการร่วมดำเนินงาน ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกตามแผน พร้อมบันทึกผลการสังเกต

4. ขั้นการร่วมใช้ประโยชน์ นำผลลัพธ์ไปปรับปรุงการสอนและพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้
5. ขั้นการร่วมติดตามและประเมินผล ใช้แบบสังเกต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ เพื่อติดตามและสะท้อนผลลัพธ์

โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลแจก/เก็บแบบสอบถาม, สัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการ, สังเกตการสอน, จัดประชุมสะท้อนผล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินและการสนทนากลุ่มถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รวมทั้งการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปสาระสำคัญจากการสะท้อนความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D₂) การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก
2. เพื่อประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม
3. เพื่อสำรวจความพึงพอใจของครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองต่อรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และแหล่งข้อมูล

1. ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 10 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 89 คน (ผู้ปกครองบางท่านมีบุตรหลายคน) รวมทั้งสิ้น 105 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 10 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน (ไม่รวมผู้บริหารและผู้แทนครูผู้สอน) ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 77 คน รวมทั้งสิ้น 94 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
3. แหล่งข้อมูลเอกสาร ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จากโปรแกรมระบบบริหารจัดการผลการเรียน (School MIS)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม
2. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

1. การสร้างและตรวจสอบแบบประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง โดยศึกษารายละเอียดองค์ประกอบหลักของรูปแบบ ศึกษาหลักการและขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จัดทำแบบประเมินแบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และ

ความถูกต้อง ของรูปแบบในลักษณะมาตราส่วน 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม นำแบบประเมินเสนอผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence: IOC) หลังปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ นำข้อคำถามมาคำนวณค่า IOC และเลือกข้อที่มีค่า ≥ 0.50 ผลปรากฏว่าแบบประเมินมีค่า IOC ระหว่าง 0.80–1.00 ทดลองสอบถามครูโรงเรียนในเขตตำบลบางทรายใหญ่ จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยสูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธี Cronbach ผลปรากฏค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ $\alpha = 0.81$ แล้วจัดทำแบบประเมินฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง

2. การสร้างและตรวจสอบแบบสอบถามความพึงพอใจของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบหลักของรูปแบบศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าจัดทำแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อรูปแบบในลักษณะมาตราส่วน 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยใช้ IOC โดยผู้เชี่ยวชาญและเกณฑ์เดียวกับแบบประเมิน ผลการวิเคราะห์พบค่า IOC ระหว่าง 0.80–1.00 จากนั้นนำไปทดลองสอบถามครูโรงเรียนอื่น จำนวน 30 คน วิเคราะห์ความเชื่อมั่นด้วย Cronbach's Alpha ผลเท่ากับ $\alpha = 0.84$ จากนั้นจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากโปรแกรม School MIS ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1–6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน (ร้อยละ 70) และเปรียบเทียบกับผลของปีการศึกษา 2565

2. เก็บข้อมูลการประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องจากครูผู้สอน 10 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 คน รวม 17 คน ระหว่างวันที่ 20 มีนาคม – 10 เมษายน 2567

3. เก็บข้อมูลความพึงพอใจต่อรูปแบบจากครูผู้สอน 10 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 7 คน และผู้ปกครอง 77 คน รวม 94 คน ระหว่างวันที่ 21 – 31 มีนาคม 2567

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1–6 โดยใช้ค่าร้อยละ เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน (ร้อยละ 70) และเปรียบเทียบกับผลปีการศึกษา 2565

2. วิเคราะห์การประเมินคุณภาพของรูปแบบและวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ให้ข้อมูล โดยคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์ผ่านการประเมินที่ค่าเฉลี่ย ≥ 3.51

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ผู้วิจัยสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาพบว่าการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$, S.D. = 0.11) ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์และการดำเนินงาน ส่วนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูอยู่ในระดับ

ปานกลางเช่นกัน ($\bar{X}=2.99$, S.D.=0.07) ด้านที่มีคะแนนสูงสุดคือการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังพบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย การสนับสนุนจากผู้บริหาร และการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการสร้างรูปแบบ จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การสร้างรูปแบบซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) หลักการและแนวคิด (2) วัตถุประสงค์ (3) ระบบงานและกลไก (4) วิธีดำเนินงาน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน (S1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (S2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (S3) การมีส่วนร่วมใช้ประโยชน์(S4) และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล (S5) (5) การประเมิน และ (6) เงื่อนไขความสำเร็จ ผลการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ารูปแบบมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, S.D.=0.10)

3. ผลการผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ครูมีผลการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$, S.D.=0.05) โดยเฉพาะการติดตามและประเมินผล รองลงมาคือการดำเนินงาน การตัดสินใจ การวางแผน และการใช้ประโยชน์ ครูมีผลการประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$, S.D.=0.08) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีคะแนนสูงสุด รองลงมาคือการจัดกิจกรรมเชิงรุก การออกแบบการเรียนรู้ การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การดำเนินงาน
1. ด้านการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก	4.52	0.25	มากที่สุด
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก	4.54	0.25	มากที่สุด
3. ด้านการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง	4.40	0.23	มาก
4. ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีในการเรียนรู้เชิงรุก	4.50	0.17	มาก
5. ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.64	0.16	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.52	0.08	มากที่สุด

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น โดยนักเรียนที่มีผลการเรียนตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไปเพิ่มจากร้อยละ 70.16 ในปี 2565 เป็นร้อยละ 72.32 ในปี 2566 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเปรียบเทียบปีการศึกษา 2565 กับ ปีการศึกษา 2566

กลุ่มสาระการเรียนรู้	คะแนนเฉลี่ย		ผลต่าง	เพิ่มขึ้น/ลดลงร้อยละ
	ปีการศึกษา 2565	ปีการศึกษา 2566		
1. ภาษาไทย	78.19	74.23	-3.96	-5.06
2. คณิตศาสตร์	67.10	65.64	-1.46	-2.17
3. วิทยาศาสตร์	68.47	77.87	+9.4	13.72
4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	71.82	75.25	+3.43	4.77
5. ภาษาต่างประเทศ	65.21	68.62	+3.41	5.22
รวมเฉลี่ย	70.16	72.32	+2.19	3.12

คะแนนเฉลี่ยการทดสอบระดับชาติ (RT, NT, O-NET) เพิ่มขึ้นร้อยละ 46.20 ในปี 2565 เป็นร้อยละ 52.34 ในปี 2566 สูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ 13.29 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบระดับชาติของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองแอก

ระดับชั้น	การทดสอบ	รายการประเมิน	คะแนนเฉลี่ย		ผลต่าง	เพิ่มขึ้น/ลดลงร้อยละ
			ปีการศึกษา 2565	ปีการศึกษา 2566		
ป.1	RT	1. การอ่านออกเสียง	74.00	92.00	+18.00	24.32
		2. การอ่านรู้เรื่อง	62.66	76.50	+13.84	22.08
		เฉลี่ย 2 ด้าน	68.33	84.25	+15.92	23.29
ป.3	NT	1. คณิตศาสตร์	27.69	24.76	-2.93	-10.58
		2. ภาษาไทย	46.34	49.84	+3.50	7.55
		เฉลี่ย 2 ด้าน	37.01	37.30	+0.29	0.78
ป.6	O-NET	1. ภาษาไทย (61)	49.25	51.89	+2.64	5.36
		2. คณิตศาสตร์ (64)	21.01	26.00	+4.99	23.75
		3. วิทยาศาสตร์ (65)	40.28	36.94	-3.34	-8.29
		4. ภาษาอังกฤษ (63)	22.57	27.08	+4.51	19.98
		เฉลี่ย 4 วิชา	33.27	35.47	+2.20	6.61
รวมเฉลี่ยทั้ง 3 รายการ			46.20	52.34	+6.14	13.29

4. รูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้รับการประเมินว่ามีประโยชน์ ความเหมาะสม ความถูกต้อง และความเป็นไปได้ ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยเท่ากับ 0.10) และ 3) ครูผู้สอนและคณะกรรมการ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีความพึงพอใจต่อรูปแบบในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เฉลี่ยเท่ากับ 0.20 ขณะที่ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐานเฉลี่ยเท่ากับ 0.12

อภิปรายผล

ในการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก ได้ดำเนินการ 4 ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย แยกเป็น 4 ประเด็น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองแอกอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการมีส่วนร่วมมากที่สุดในด้านการติดตามและประเมินผล รองลงมาคือการใช้ประโยชน์จากผลการดำเนินงานและการดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารภายในโรงเรียนยังขาดการมีส่วนร่วมในชั้นวางแผนและกำหนดนโยบายอย่างทั่วถึง ผลดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของศักดิ์จิต มาศจิตต์ (2550) และ พิเชฐ โพธิ์ภักดี (2553) ที่พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นในระยะของการติดตามและประเมินผล มากกว่าช่วงวางแผนและตัดสินใจ ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy & Miskel (2013) ที่ระบุว่าการบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เพื่อสร้างความร่วมมือและความเป็นเจ้าของร่วมต่อเป้าหมายขององค์กร

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยการสังเคราะห์เอกสาร ผลการสังเคราะห์ข้อมูลและการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า รูปแบบการบริหารที่พัฒนาขึ้นภายใต้ชื่อ “PICSS 5S Model” มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก โดยรูปแบบดังกล่าวมีองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ได้แก่ Participation, Integration, Collaborative Learning, Supportive Learning Environment และ Shared Vision และกระบวนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการมีส่วนร่วมในการวางแผน (S1) ขั้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (S2) ขั้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (S3) ขั้นการมีส่วนร่วมใช้ประโยชน์ (S4) และขั้นการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล (S5) ครอบคลุมตั้งแต่การวางแผนถึงการประเมินผล ผลการประเมินยืนยันว่าโมเดลนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Fink (1999) และ Meyers & Jones (1993) ที่ชี้ว่าการเรียนรู้เชิงรุกจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อมีระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน มีการบูรณาการการทำงานของทุกฝ่าย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2556) ที่เสนอว่า การพัฒนารูปแบบทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ต้องประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการดำเนินงาน การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จอย่างครบถ้วน

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก พบว่า เมื่อนำรูปแบบไปใช้ในโรงเรียนบ้านหนองแอก พบว่าครูมีผลการปฏิบัติงานตามขั้นตอนของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการติดตามและประเมินผล ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความตระหนักของครูในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ผลการทดลองยืนยันว่าการใช้ PICSS 5S Model ช่วยยกระดับศักยภาพของครูทั้งในด้านการออกแบบกิจกรรม การใช้สื่อเทคโนโลยี และการประเมินผลผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลดังกล่าว สอดคล้องกับงานของ สุพิช ชัยมงคล (2556) และ อันธิกา ฉลาดธัญญกิจ (2555) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมของครูในกระบวนการบริหารและการพัฒนาวิชาชีพ ส่งผลโดยตรงต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน อีกทั้งยังสนับสนุนแนวคิดของ Smith & Purkey (2008) ที่ระบุว่ารูปแบบการบริหารที่มีคุณภาพต้องเป็นระบบที่เอื้อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมและการปฏิบัติของบุคลากรในองค์กรอย่างเป็นรูปธรรม

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร พบว่า หลังจากการใช้รูปแบบ พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในระดับโรงเรียนและระดับชาติ (RT, NT, O-NET) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรงผลนี้ สอดคล้องกับ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2563) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจลึกซึ้งและสามารถเชื่อมโยงความรู้กับการปฏิบัติจริง อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Fink (1999) ที่ยืนยันว่าครูคือปัจจัยสำคัญของคุณภาพผู้เรียนในระบบการเรียนรู้ เชิงรุก นอกจากนี้ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองต่างมีความพึงพอใจในระดับสูงต่อรูปแบบการบริหารดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของระบบบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ช่วยให้ทุกฝ่ายรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมต่อความสำเร็จของโรงเรียน

5. ข้อจำกัดของการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร แม้ผลการวิจัยจะชี้ให้เห็นว่ารูปแบบ PICSS 5S Model มีประสิทธิภาพสูงและสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก แต่ยังมีข้อจำกัดบางประการ ได้แก่

5.1 การทดลองใช้รูปแบบดำเนินการเฉพาะใน โรงเรียนบ้านหนองแอกแห่งเดียว ซึ่งอาจมีบริบทเฉพาะด้านทรัพยากร บุคลากร และวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างจากโรงเรียนอื่น

5.2 กลุ่มตัวอย่างในการทดลองและประเมินผลมีจำนวนจำกัด (เฉพาะครูและนักเรียนภายในโรงเรียนเดียว) ทำให้ไม่สามารถสรุปอ้างอิงผลในเชิงกว้างได้อย่างเต็มที่

5.3 ระยะเวลาการทดลองใช้รูปแบบค่อนข้างสั้น จึงอาจยังไม่สะท้อนผลลัพธ์ในระยะยาวของการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยได้สร้างรากฐานสำคัญสำหรับการขยายผลในอนาคต โดยสามารถนำ PICSS 5S Model ไปทดลองใช้ในโรงเรียนที่มีบริบทแตกต่างกัน เพื่อยืนยันประสิทธิผลของรูปแบบในระดับพื้นที่หรือระดับเขตการศึกษา รวมถึงใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับระบบการศึกษาต่อไป

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร” ได้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่และนวัตกรรมเชิงระบบบริหารการศึกษาที่มีความชัดเจน ครอบคลุม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการวิจัยสามารถอธิบายได้ใน 3 มิติ ดังนี้ ประการแรก เป็นองค์ความรู้เชิงบริหาร งานวิจัยได้ยืนยันว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมมิได้เป็นเพียงแนวทางการจัดการองค์กรเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโดยตรง การเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน ไปจนถึงการประเมินผล ส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม และสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือในโรงเรียนอย่างแท้จริง ประการที่สอง เป็นองค์ความรู้เชิงการเรียนรู้ การวิจัยชี้ให้เห็นว่า การบริหารที่เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของตนเอง จะช่วยยกระดับสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีความหมาย ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และประการที่สาม เป็น

องค์ความรู้เชิงระบบ ผลการวิจัยได้เสนอแนวคิดใหม่ในการบูรณาการระบบบริหารจัดการศึกษาเข้ากับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผ่านโครงสร้างรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเรียกว่า “PICSS 5S Model” ซึ่งเป็นระบบการบริหารที่ผสมผสานแนวคิดการมีส่วนร่วม การบูรณาการ การเรียนรู้ร่วมกัน การสร้างสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ที่สนับสนุน และการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม ทำให้การบริหารและการเรียนรู้เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ นวัตกรรมที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้คือ รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู หรือที่เรียกว่า “PICSS 5S Model” ซึ่งถือเป็นนวัตกรรมทางการบริหารการศึกษาที่มีความสมบูรณ์ทั้งในเชิงแนวคิดและเชิงปฏิบัติ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ 1) Participation การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในกระบวนการบริหาร เพื่อสร้างความร่วมมือและความรับผิดชอบร่วมกัน 2) Integration การบูรณาการงานทุกด้านของสถานศึกษาให้สอดคล้องกันทั้งในเชิงนโยบายและการปฏิบัติ 3) Collaborative Learning การเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และพัฒนานวัตกรรมทางการสอน 4) Supportive Learning Environment การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพครู และ 5) Shared Vision การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และชุมชน เพื่อขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายเดียวกันอย่างยั่งยืน โดยกระบวนการดำเนินงานของโมเดลนี้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (5S) ได้แก่ S1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน, S2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ, S3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน, S4 การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ และ S5 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ซึ่งทั้งหมดเชื่อมโยงกันเป็นวงจรการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านหนองแอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม สถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ครูร่วมกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและบุคลากร
2. เน้นการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง เพื่อให้ครูสามารถนำข้อมูลจากการประเมินผลไปปรับปรุงและพัฒนาแผนงานในอนาคตต่อไป
3. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการพัฒนาบุคลากร เนื่องจากครูมีผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับมากที่สุด สถานศึกษาจึงควรส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาบุคลากรต่าง ๆ ในการยกย่องและเชิดชูเกียรติวิชาชีพครู และใช้วิธีการหลากหลายในการยกย่อง เช่น การมอบรางวัลเชิงคุณภาพ การยกย่องความสำเร็จในโครงการส่งเสริมการเรียนการสอนเชิงรุก
4. ควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อให้ครูเกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และพัฒนาศักยภาพเต็มที่ในการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การขยายขอบเขตการวิจัยในบริบทที่หลากหลายมากขึ้นเนื่องจากการทดลองใช้รูปแบบนี้ดำเนินการเพียงโรงเรียนเดียว จึงควรนำรูปแบบ PICSS 5S Model ไปทดลองใช้ในโรงเรียนที่มีลักษณะแตกต่างกัน ทั้งในด้านขนาด ที่ตั้ง และสังกัด เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของรูปแบบในบริบทที่หลากหลาย และยืนยันความเป็นสากลของรูปแบบ
2. ศึกษาผลระยะยาวของการใช้รูปแบบควรมีการวิจัยแบบติดตามผล (Follow-up Study) เพื่อศึกษาผลลัพธ์ของรูปแบบในระยะ 2-3 ปี ว่ามีผลต่อการพัฒนาครู การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องหรือไม่
3. การพัฒนารูปแบบที่ผสมผสานแนวคิดการบริหารอื่นเช่น การบริหารเชิงคุณธรรม (Moral Management), การบริหารแบบธรรมาภิบาล (Good Governance), หรือการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) เพื่อเพิ่มความสมบูรณ์และยืดหยุ่นของรูปแบบในบริบทที่เปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กมลฉัตร กล่อมอิม. (2562). การพัฒนาหลักสูตรสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านการแก้ปัญหาอย่างมี
วิจารณญาณและการใช้ทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*,
12(2), 61-70.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. สำนักวิชาการและ
มาตรฐานการศึกษา.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)*. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- กวิสรา อับดุลลาตีฟ. (2564). *การเสริมแอปพลิเคชันการเรียนการสอนเชิงรุกสำหรับบุคลากรครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านสมรรถนะหลักของนักศึกษาอาชีวศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จรัส อติวิทยากรณ์. (2553). *หลักการและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา* (ฉบับที่ 3). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา* (ฉบับที่ 3). บุ๊คพอยท์.
- ฉลาด จันทรมบัติ. (2553, มกราคม-เมษายน). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น. *วารสารการบริหารและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2(1), 176-177.
- ทิตนา แหมมณี. (2556). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (ฉบับที่ 17). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิเชฐ โพธิ์ภักดี. (2553). *การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2563). *การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสิษฐ์ วงศ์ศรี. (2561). บทบาทของชุมชนในการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 13(3), 85-96.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2554). *รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด* (ฉบับที่ 7). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศักดิ์จิต มาศจิตต์. (2550). *การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 11*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุพิช ชัยมงคล. (2556). กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในพื้นที่สูง. *วารสารบริหารการศึกษา*, 10(18), 61-71.
- สุภัค หอมสุวรรณ. (2562). *แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในโรงเรียนขนาดเล็ก*. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 9(1), 45-56.
- สุภาพร ศรีรักษา. (2563). *การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนการสอน*. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 18(2), 101-117.
- อันทิกา ฉลาดัญญกิจ. (2555). *การวิเคราะห์องค์ประกอบความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2013). *Educational administration: Theory, research, and practice* (9th ed.). New York, NY: McGraw-Hill.
- Prince, M. (2004). Does active learning work? A review of the research. *Journal of Engineering Education*, 93(3), 223–231. <https://doi.org/10.1002/j.2168-9830.2004.tb00809.x>
- Smith, S. C., & Purkey, M. S. (2008). Effective school. In W. K. Hoy & C. G. Miskel, *Educational administration: Theory, research, and practice*. New York, NY: McGraw-Hill Education.

Tan, C. (2020). *Educative teaching and active learning: A Singapore perspective*. Singapore: Springer. <https://doi.org/10.1007/978-981-15-2914-4>